

Meddelande om EU:s globala svar på covid-19-pandemin

2019/20:FPM38

Utrikesdepartementet

2020-05-08

Dokumentbeteckning

JOIN (2020) 11

Gemensamt meddelande till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om EU:s globala svar på covid-19-pandemin

Sammanfattning

Den 8 april 2020 antog EU-kommissionen och Unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik (HR/VP) ett gemensamt meddelande om EU:s globala svar på covid-19. Meddelandet innehåller information om Team Europa-ansatsen som inkluderar EU-institutionernas, EU:s medlemsstaters och finansinstituts åtgärder för att stödja partnerländerna i deras arbete med att bemöta konsekvenserna av covid-19. Team Europa-ansatsen består av fyra delar: 1) politiska prioriteringar, 2) samordning av implementering, 3) värdskap för givarmöte, och 4) global koordinering. Meddelandet nämner att EU ska fortsätta upprätthålla och främja grundläggande värden som jämställdhet, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer samt att EU:s klimat och miljöarbete ska integreras i responsen. Meddelandet understryker även vikten av genomförande av Agenda 2030 och Parisavtalet. Meddelandet beskriver hur befintliga finansiella resurser omfattande cirka 15,6 miljarder EUR allokeras för att möta krisen. Regeringen välkomnar EU-kommissionens och HR/VP:s meddelande och dess huvudsakliga inriktning. De politiska prioriteringarna är rimliga i den akuta fasen, såväl som på medel och lång sikt, samtidigt som det är angeläget att EU är flexibelt för en snabbt föränderlig händelseutveckling.

1.1 Förslagets innehåll

Den första delen av Team Europa-ansatsen är politiska prioriteringar och kan sammanfattas till i) åtgärder mot akuta hälso- och sjukvårdskriser och humanitära behov ii) förstärkning av vatten-, sanitet-, hälso- och sjukvårdssystem samt forskningskapacitet, och iii) hantering av de sociala och ekonomiska konsekvenserna.

Den första politiska prioriteringen handlar om att bemöta den akuta hälso- och sjukvårdskrisen och de resulterande humanitära behoven som ska hanteras med hjälp av ett ekonomiskt stöd på 502 miljoner EUR. EU:s åtgärder bidrar bland annat till WHO:s strategiska beredskaps- och åtgärdsplan och till den internationella rödakors- och rödahalvmånerörelsen. EU stödjer även globala insatser som garanterar tillräcklig försörjning med väsentliga varor, livsmedel och vatten samt bekämpar alla exportbegränsningar. Partnerländer ska även stödjas när det gäller lämplig identifiering, insamling och bortskaffande av sjukvårdsavfall med inriktning på covid-19 relaterade avfallsflöden.

Den andra politiska prioriteringen handlar om förstärkning av vatten-, sanitet-, hälso- och sjukvårdssystem samt forskningskapacitet. Det omfattar ett ekonomiskt stöd på 2 858 miljoner EUR. Meddelandet framhåller att EU ska tillämpa en evidensbaserad ansats baserad på erfarenheter från tidigare hälsokriser, däribland ebola och zikafeber, där ny diagnosticering, regionalt samarbete och ett vaccin slutligen ledde till att pandemierna upphörde. Av det skälet kommer stor vikt läggas på forskning och innovation. EU:s åtgärder inbegriper även att stödja partnerländer att bygga upp motståndskraftiga och flexibla hälso- och sjukvårdssystem, sociala trygghetssystem och genomföra förordningar om internationell hälsa; fylla på och fokusera EU:s befintliga folkhälsoprogram för att hjälpa partnerländerna att skydda, utöka och ge incitament till vårdpersonalen; bevilja flexibilitet inom ramen för EU stöd till globala initiativ och samtidigt se till att väsentliga folkhälsoprogram fortgår; stödja ytterligare forskning om diagnostisering, behandling och förebyggande och påskynda godkännandet och subventionera vaccin samt vaccinleveranser till utsatta länder när ett vaccin finns tillgängligt; stödja expertutbildningar och epidemiologisk övervakning, utplacering och användning av mobila laboratorier och andra mobila lösningar; stärka regionala hälsoskyddsorganisationer i länder i Afrika, Västindien och Stilla-havsområdet, främja informationsutbyte mellan forskare och underlätta tillgången till resultat och underlag via öppen tillgång och öppen vetenskap.

Den tredje prioriteringen handlar om att åtgärda de negativa ekonomiska och sociala effekterna av covid-19 pandemin som omfattar ett ekonomiskt stöd på 12 281 miljoner EUR. EU:s åtgärder innefattar bland annat att mobilisera instrumentet för makroekonomiskt stöd till länder på västra Balkan och grannskapet parallellt med stöd från Internationella valutafonden (IMF); temporärt ge nationella regeringar hjälp i form av tekniskt bistånd, direkt budgetstöd och, om relevant, subventionerad finansiering. EU:s åtgärder inkluderar även att ge stöd till den privata sektorn – särskilt små och medelstora företag och egenföretagare – i form av garantier, likviditetsstöd och tekniskt bistånd. En annan viktig del är att upprätthålla policydialog rörande mänskliga rättigheter, och demokrati samt ett direkt stöd till det civila samhället.

Den andra delen i Team Europa-ansatsen är samordning av genomförandet. Det kommer samordnas med partners såsom EIB, EBRD, medlemsstaters myndigheter samt internationella finansiella institutioner. EU:s delegationer kommer att spela en viktig roll i arbetet i fält tillsammans med genomförandepartners.

Den tredje delen i Team Europa-ansatsen är värdskap för givarmöte. Global Preparedness Monitoring Board har identifierat ett finansieringsgap på 7.5 miljarder EUR. Gapet förhindrar utveckling av diagnostik, medicinska behandlingar, vaccin och framtagande av skyddsutrustning till hälsoarbetare samt stöd till WHO för att koordinera och prioritera insatser till de mest sårbara länderna. EU kommer tillsammans med globala partners anordna ett givartillfälle med syfte att täcka detta behov.

I den fjärde och sista delen av ansatsen avser EU ta ledarskap vad gäller global samordning och förstärkt multilateral respons tillsammans med FN-systemet, internationella finansiella institutioner, G7 samt G20. Nära samverkan med Afrikanska unionen (AU) förutses också, inte minst inför EU-AU-toppmötet hösten 2020. Inom G20 kommer EU aktivt att bidra till en G20-handlingsplan som bör innefatta makroekonomiska åtgärder, finansiella åtgärder, åtgärder för internationella finansiella institutioner och en exit-återhämtningsstrategi. EU kommer även att samarbeta med IMF och Världsbanken likviditets- och skuldlättnadsåtgärder samt samarbeta med rådet för finansiell stabilitet (FSB) för att samordna länders lagstiftnings- och övervakningsåtgärder inom den finansiella sektorn. I linje med G20-handelsministrarnas uttalande ska EU vidta omedelbara åtgärder för att underlätta handeln med väsentliga varor och hålla marknaderna öppna, fortsätta verka för modernisering av Världshandelsorganisationen (WTO) samt stödja åtgärder som bidrar till en grön och inkluderande återhämtning.

Covid 19-utbrottet har utvecklats till en global pandemi. Viruset kräver ett snabbt, omfattande och samordnat globalt svar. EU:s respons är en del av detta svar och meddelandet fokuserar på vad som kallas en Team Europa-ansats. EU:s respons kommer att fortsätta att anpassas efter situationens utveckling. I enlighet med detta framgår i meddelandet att EU fortsättningsvis kommer att fokusera på de mest drabbade länderna i världen med behov av stöd till hälso- och sjukvård.

1.2 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Förslaget bedöms inte ha några effekter på gällande svenska regler.

1.3 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet har inga budgetära konsekvenser för den nationella budgeten. EU och dess medlemsstater kommer via EU:s befintliga finansiella resurser genom omprioriteringar bidra med medel till partnerländer enligt ovan nämnda uppdelning. Totalt omfattar detta cirka 15.6 miljarder EUR.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringen välkomnar EU-kommissionens och HR/VP:s meddelande och dess huvudsakliga inriktning, inklusive omprioriteringar av EU:s befintliga resurser enligt ovan nämnda uppdelning. De politiska prioriteringarna är rimliga i den akuta fasen, såväl som på medel och lång sikt, samtidigt som det är angeläget att EU är flexibelt för en snabbt föränderlig händelseutveckling. Regeringens prioriteringar av särskilt utsatta grupper och länder återspeglas i meddelandet, likväl som jämställdhet, mänskliga rättigheter och demokratiska principer. Regeringen välkomnar betoningen på att genomföra Agenda 2030 och Parisavtalet, att åtgärder ska vara hållbara samt integreras i arbetet med den gröna given. Gemensamma lösningar i EU, internationellt och multilateralt samarbete för att hantera konsekvenserna av covid-19 på kort, medel och lång sikt betonas också i meddelandet vilket regeringen välkomnar.

Medlemsstaterna har välkomnat meddelandet.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets utskott för utveckling diskuterade Team Europa-ansatsen den 21 april. De politiska grupperna med undantag för ID (Identitet och demokrati) välkomnade ansatsen. De uppmanade till ökad finansiering, särskilt för regionen söder om Sahara, och ytterligare åtgärder för skuldlättnad för utvecklingsländer.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Meddelandet har inte skickats på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Rubriken är inte tillämplig då meddelande inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Rubriken är inte tillämplig då meddelande inte innehåller förslag till lagstiftningsakter.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

En central del i Team Europa-ansatsen är kommunikationen kring EU:s agerande och samarbete i fält. EU-institutionerna har därför sänt ut

information till EU-delegationer med uppmaning om att genomföra och leda Team Europa-ansatsen i fält. 2019/20:FPM38

4.2 Fackuttryck/termer